

Àngel Òdena

UNA CARRERA FONAMENTADA EN LA CONSTÀNCIA

PER MILA RODRÍGUEZ MEDINA

El novembre de 1995 el baríton tarragoní Àngel Òdena concedia a la «Revista Musical Catalana» la primera entrevista de la seva carrera. Ara, disset anys després, aquesta publicació parla novament amb ell, ja convertit en tota una figura internacional de l'òpera, amb importants actuacions aquesta temporada, com *Il trovatore* al Metropolitan de Nova York el setembre passat i aquest gènere de 2013 i *L'elisir d'amore* al Gran Teatre del Liceu el novembre passat. És una veu important de l'actual generació d'òpera sortida de Catalunya.

Després de més de quinze anys de carrera, aquesta temporada 2012-13 ja ha actuat a dos teatres molt importants al món de l'òpera, el Metropolitan de Nova York i el Liceu de Barcelona. Què han suposat aquests grans auditoris en la seva carrera? En quin moment el situen actualment?

La veritat és que el meu debut al Metropolitan de Nova York ha estat un pas important. Vaig debutar-hi amb l'òpera *Il trovatore*, i no puc estar-ne més content; és un dels teatres més prestigiosos del món, amb un públic entès però alhora lliurat. Crec que dins la meua carrera professional és un pas més, que m'ha fet molta il·lusió i que espero continuar repetint, però encara tinc molts reptes per assolir. Principalment, el repte més gran per a mi és millorar cada dia i l'esforç que suposa, que és el que em fa gaudir d'aquesta feina. D'altra banda, tornar al Liceu és per a mi un honor i una gran satisfacció. Com a català, el Liceu és el meu referent, on en el decurs de la història han passat els més grans cantats d'arreu. Compartir aquest mateix escenari em provoca una gran responsabilitat, però amb la satisfacció, tot i l'exigència, del reconeixement del magnífic públic barceloní. És i espero que continuï essent el "meu" teatre.

Als vint anys va aconseguir el segon premi de Joventuts Musicals, als vint-i-quatre ja tenia el seu primer gran paper –Marcello a *La Bohème* de Puccini– i ara

actua als teatres més importants. Com és el camí del món líric per a un cantant català fins a arribar al moment actual? S'ha trobat amb moltes dificultats?

És clar que hi ha dificultats i a vegades se les posa un mateix, però imagino que amb això passa com en tot en la vida. És un món molt competitiu, però en un sentit positiu. No sempre hi ha lloc per a tothom i a vegades depèn de factors que un no pot controlar. Intentem combinar vida personal i professional com podem i aquesta és una de les coses més complicades d'aquesta feina. El més importat és continuar treballant, especialment per millorar la musicalitat: hi ha coses que són innates en les capacitats d'un cantant, però d'altres cal anar treballant-les. El secret és la constància. Al cap sempre s'ha de tenir una cosa: que sempre s'ha d'estudiar. Puc passar un dia dur per causa d'una mala notícia, però sempre he aconseguit funcionar novament si tinc aquesta idea present.

Al llarg de la seva carrera l'òpera ha passat per moments molt diferents, des del boom de l'òpera que Espanya va viure fa uns anys fins al futur incert que viu actualment, sobretot quant a programació i negoci. Com l'ha afectat tot això?

Afortunadament he tingut molta feina, però això no vol dir que no m'hagi afectat la crisi. Afecta l'entorn, els companys. Passa sobretot en ciutats més petites, on

s'havia començat a programar òpera i on de sobte s'ha aturat tot. Han passat moltes coses, s'ha embolicat molt la troca i això és com una olla de pressió. La solució està al teatre, en el fet que s'aposti per la gent d'aquí, tant a nivell català com espanyol, i compaginar òperes contemporànies, que no tenen grans públics, amb obres de repertori que aporten més diners. Hi ha hagut un dispendi de diners fa uns anys i ara les coses s'han de controlar. No passa res per reposar les produccions pròpies que ja es tenen. El que fa que emocionin el públic són les persones, tota la gent que treballa dins d'una òpera i és on s'han d'invertir els diners.

Un dels seus grans personatges ha estat Escamillo, de *Carmen*. Per què Escamillo? Què ha de tenir un paper perquè s'hi senti tan còmode?

La veritat és que és l'òpera que he cantat més. En primer lloc perquè és una de les que més s'interpreta al món; és una òpera mestra, des del primer compàs fins a l'últim emociona i arriba a l'ànima i la intel·ligència de les persones. Un paper com aquest és una manera d'obrir teatres. A més, tècnicament, Escamillo és un paper que està entre baix i baríton i afortunadament tinc greus bons i els aguts també. He tingut aquesta sort, aleshores és un rol que m'han ofert moltes vegades. S'ha de tenir cura que el paper s'ajusti a la teva veu i a partir d'això tota la resta és un treball que un mateix ha de fer per adaptar-se al

Al món actual de l'òpera, tan castigat per la crisi econòmica i cultural, sembla impossible fer una bona carrera sense tenir sort. Però, a més de la sort i el talent, és molt més important una altra cosa: el treball. Aquesta és la màxima que Àngel Òdena ha seguit al llarg de tota la seva vida professional, una carrera que va començar en els seus primers grans papers l'any 1994, amb *La Bohème* al Teatre Petruzzelli de Bari, i que actualment inclou més de 50 títols. Molt proper i coneixedor de l'entorn tant professional com social que l'envolta, posseeix una carrera brillant basada en la idea de la feina ben feta, que ara mateix viu el seu millor moment.

personatge. Actualment hi ha la possibilitat de veure les interpretacions d'altres cantants del passat i crec que això és bo; no em refereixo a estudiar a partir del que feien altres cantants, però és molt interessant conèixer altres versions per crear la teva pròpia.

Vostè és un important defensor de la sarsuela, quina concepció en té? Per què actualment es considera un gènere de segona?

Són dos gèneres diferents. Com tot, hi ha òpera bona i òpera dolenta i hi ha sarsuela bona i sarsuela dolenta. Jo crec que no es tracta de comparar, no serveix de res. Hi ha sarsueles que són precioses, més actuals, que arriben més al públic; jo les he cantat i la veritat és que estic molt content que això funcioni. No entenc per què el Teatro de la Zarzuela de Madrid no fa temporada a Barcelona. Un mes o dos mesos podria venir a Barcelona i estic segur que els comptes sortirien. La Zarzuela el paguem tots els ciutadans i crec que seria importantíssim que hi hagués sarsuela ben feta a Barcelona. Potser el Liceu no és el lloc adequat per fer-ne, però tenim altres espais on es pot fer una bona temporada de sarsuela.

Actualment són molts els noms catalans que sonen amb força en l'òpera. Com

valora el moment actual del món líric a Catalunya?

Jo el valoro molt bé, però crec que encara es podria potenciar moltíssim. Poso un exemple: amb l'OBC he cantat només una vegada. Sempre existeix aquesta idea que el de fora és millor; hi ha gent molt bona a la qual costa molt arribar a cantar aquí, sembla que primer cal aconseguir fer-se un lloc fora abans de poder ser algú aquí. No només ens hem de conformar a tenir un cantant o un director importants. A Finlàndia tenen vint orquestres; aquí va haver-hi un temps en què en teníem tres com a màxim, sempre en situacions molt més precàries, i ara amb la crisi, encara serà pitjor. Jo no puc queixar-me, però em sap greu perquè veig persones molt vàlides i sembla que per tenir el carnet de català ho són menys.

Sempre ha defensat que l'òpera no és elitista, però és cert que existeix aquesta concepció a l'ideari general de la gent. És una visió només d'aquest país? D'on creu que neix aquesta imatge?

Si la considerem elitista perquè té un lligatge diferent, sí que ho és; en certa manera, un ha d'estar-ne una mica habituat. Però en un altre sentit no ho és, d'elitista. Camps de futbol com el del Barça estan plens i les entrades són cares. És elitista

“El secret és l'estudi i la constància. Al cap sempre s'ha de tenir una cosa: que sempre cal estudiar.”

el futbol, per tant? Amb el cinema passa el mateix. Però l'òpera és un espectacle en viu; ni al cinema tens el que et dona l'òpera. És cert que una platea és cara, però hi ha altres preus. Jo ho comparo amb els esports, però amb el futbol mai ningú no l'ha considerat elitista per molt que les entrades siguin cares. Sí que considero que 190 euros és un preu molt car per una platea, però és cert que altres coses, en comparació, encara són molt més cares. Un concert de Bruce Springsteen em sembla que ho és més, i en aquest cas es considera que has tingut sort d'aconseguir una entrada.

Actualment s'està parlant molt de la necessitat de canvi en la gestió del món de la cultura, a l'estil nord-americà del tractament del mecenatge i altres tipus d'iniciatives. Creu que la situació actual implica la creació d'un nou model? Necessita l'òpera un canvi de paradigma?

Ja ens estan imposant un nou model, perquè s'estan produint unes retallades brutals en l'àmbit cultural. És cert que són necessàries en certa manera. Perquè si es retalla en Sanitat és lògic que també s'hagi de retallar en Cultura... Però sense oblidar que la cultura també és necessària, i a més en viu molta gent, gent que activa molt l'economia. El que cal fer és una nova llei de mecenatge com l'americana i aconseguir que les empreses tinguin una política fiscal més positiva. És una situació molt complicada per a tothom i no podem quedar-ne al marge. Crec que hem de ser optimistes i mirar de fer el que feiem, però d'una altra manera. Si volem viure en un món millor, cal participar de tot el que dona forma a aquesta societat. I continuar fent òpera, optimitzant recursos. Fer coses de qualitat, perquè de públic sí que n'hi ha, però cal optimitzar i permetre que la gent es guanyi bé la vida. ♦